

Bielsko-Biała, dnia 9 kwietnia 2021 r.

Trybunał Konstytucyjny
al. Jana Chrystiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

Skarżący: A B ,

reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu radcę prawnego Annę Antkowiak, wpisaną na listę radców prawnych pod nr KTB 574, prowadzącą Kancelarię Radcy Prawnego w Bielsku – Białej przy ul. Sikorskiego 2/5A, 43-300 Bielsko – Biała

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Powołując się na umocowanie wynikające z pkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego w Ż z dnia stycznia 2021 r. o sygn. akt o ustanowieniu dla A B pełnomocnika z urzędu oraz pisma Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia stycznia 2021 r. o wyznaczeniu mnie do prowadzenia powyższej sprawy, na podstawie art. 79 ust. 1 w zw. z art. 188 pkt 5 oraz w zw. z art. 191 ust. 1 pkt 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 78, poz. 483 z późn. zm.), zwanej dalej Konstytucją oraz na podstawie art. 77 ust. 1 oraz art. 44, 46 i n. ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393 z późn. zm.), składam skargę konstytucyjną wnosząc o:

1. stwierdzenie niezgodności przepisu art. 306 § 1a, art. 426 § 1 oraz art. 465 § 1 i 2 w związku z art. 459 § 1 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.), zwanego dalej kpk, z art. 176 ust. 1 w związku z art. 78, art. 45, art. 77 ust. 2 oraz z art. 2 Konstytucji, poprzez ograniczenie prawa do sądu w związku z brakiem środka odwoławczego umożliwiającego zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie nieuwzględnienia zażalenia i utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu śledztwa zatwierdzonego przez Prokuratora Rejonowego, skutkujące pozbawieniem skarżącego możliwości dokonania właściwej kontroli instancyjnej poprzez zaskarżenia orzeczenia Sądu I Instancji,
2. stwierdzenie, że art. 297 § 1 kpk oraz art. 433 § 1 i 2 kpk w związku z art. 4 i 7 kpk w zakresie prowadzenia postępowania przygotowawczego, na podstawie którego sąd orzekł ostatecznie o prawach skarżącego naruszając zasadę rzetelnego procesu, bezstronności oraz obiektywizmu, jak również naruszając prawo skarżącego do

równości wobec prawa oraz prawo do sądu, jest sprzeczny z art. 33 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji,

3. przyznanie na moją rzecz jako pełnomocnikowi z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej A B z urzędu według norm przepisanych powiększonych o należny podatek VAT oraz koszty wyszczególnione w spisie kosztów załączonych do niniejszej skargi.

Jednocześnie, w myśl § 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714 z późn. zm.) oświadczam, że przedmiotowe koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu w żaden sposób nie zostały zapłacone.

Uzasadnienie

I. Przedstawienie stanu faktycznego.

Postanowieniem o umorzeniu śledztwa z grudnia 2019 r., zatwierdzonym przez Prokurator Rejonową w W w dniu grudnia 2019 r. w sprawie umorzono śledztwo w sprawie:

Na powyższe postanowienie A B złożył zażalenie.
Sąd Rejonowy w W ostatecznym postanowieniem z
czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt utrzymał w mocy postanowienie
Prokuratura Rejonowego w W z grudnia 2019 r. o sygn. akt .
Zaskarżenie powyższego postanowienia w toku instancji było niemożliwe, co też potwierdza
adnotacja Sąd zawarta na końcu powyższego orzeczenia z czerwca 2020 r. Tym
samym przysługuje mu walor orzeczenia ostatecznego w rozumieniu art. 79 ust. 1
Konstytucji.

W toku powyższego postępowania A B był reprezentowany przez
pełnomocnika z urzędu adwokata H M
Skarżący przebywa obecnie w Zakładzie Karnym w Kłodzku.

Dowód: akta sprawy Sądu Rejonowego w W z czerwca 2020 r. o sygn. akt
, na okoliczność ich treści, a w szczególności potwierdzenia utrzymania w mocy
postanowienia wydanego przez Prokuratora Rejonowego w W i braku możliwości
zaskarżenia przez skarżącego orzeczenia Sądu I Instancji.

II. Uzasadnienie zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów z konstytucyjnymi prawami i wolnościami skarżącego.

Zdaniem skarżącego niezgodne z Konstytucją są wskazane w petitum niniejszej skargi przepisy kpk. W pierwszej kolejności zostanie omówiona niezgodność przepisów określona w pkt 1 petitum skargi (ad. 1), a następnie niezgodność wskazana w pkt 2 (ad. 2).

Ad. 1.

Zgodnie z art. 306 § 1a kpk na postanowienie o umorzeniu śledztwa przysługuje zażalenie stronom, instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie

o przestępstwie oraz osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228-231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270-277, art. 278-294 lub w art. 296-306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.

Z kolei zgodnie z art. 426 § 1 kpk od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 465 § 1 i 2 kpk stanowi, że przepisy dotyczące zażaleń na postanowienia sądu stosuje się odpowiednio do zażaleń na postanowienia prokuratora i prowadzącego postępowanie przygotowawcze, a na postanowienie prokuratora przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 459 § 1 i 3 kpk na postanowienia sądu zamykające drogę do wydania wyroku przysługuje zażalenie stronom, a także osobie, której postanowienie bezpośrednio dotyczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Przedstawione powyżej przepisy kpk (tj. art. 306 § 1a, art. 426 § 1, art. 465 § 1 i 2, art. 459 § 1 i 3) nie przewidują możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu I Instancji w przedmiocie nieuwzględnienia zażalenia i utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu śledztwa zatwierdzonego przez Prokuratora Rejonowego, co jest w ocenie skarżącego sprzeczne z art. art. 176 ust. 1 w związku z 78, art. 45, art. 77 ust. 2 oraz z art. 2 Konstytucji poprzez ograniczenie prawa do sądu w związku z brakiem w przedmiotowych przepisach prawa środka odwoławczego umożliwiającego zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie nieuwzględnienia zażalenia i utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu śledztwa. Naruszenie to bezpośrednio wpływa na pozbawienie skarżącego praw zagwarantowanych we wskazanych powyżej przepisach Konstytucji albowiem został on pozbawiony możliwości dokonania właściwej kontroli instancyjnej poprzez zaskarżenia orzeczenia Sądu I Instancji.

Poniżej zostanie przedstawiona charakterystyka poszczególnych przepisów Konstytucji potwierdzająca niezgodność art. 306 § 1a, art. 426 § 1, art. 465 § 1 i 2, art. 459 § 1 i 3 kpk.

A. Charakterystyka art. 78 i 176 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z piśmiennictwem i judykaturą art. 176 ust. 1 Konstytucji jest przepisem szczególnym wobec art. 78 Konstytucji. W ujęciu tym art. 176 ust. 1 Konstytucji podwyższa standard przewidziany w art. 78 Konstytucji przez to, że uchyla wynikającą z art. 78 zd. 2 Konstytucji możliwość ustanowienia wyjątków od prawa do zaskarżenia.

Zgodnie z poglądem A. Wasilewskiego (Prawo, s. 37–38), skoro art. 78 Konstytucji obejmuje zarówno rozstrzygnięcia podejmowane w postępowaniach pozasądowych, jak i sądowych, to wyjątki od tej zasady – ze względu na dyspozycję art. 176 ust. 1 Konstytucji – mogą być wprowadzone w drodze ustawy tylko co do postępowania pozasądowych. (por. też L. Garlicki, Artykuł 176, w: Garlicki, Konstytucja, t. 4, uw. 7; wyrok TK z 12.6.2002 r., P 13/01, OTK-A 2002, Nr 4, poz. 42, w którym stwierdzono, że art. 176 ust. 1 nie przewiduje odstępstw od „reguły zaskarżalności”).

Przepis art. 176 ust. 1 Konstytucji staje się tym samym gwarantem prawa do zaskarżenia na równi z art. 78 Konstytucji, z tym skutkiem, że prawo to – w postępowaniach sądowych, bo do takich znajduje zastosowanie art. 176 ust. 1 Konstytucji – nie może podlegać ograniczeniom.

Zgodnie z orzecznictwem „(...) *literalne ujęcie dyspozycji art. 176 ust. 1 Konstytucji ma postać dyrektywy generalnej i dotyczy ogółu (całej klasy) postępowań sądowych, bez konstytucyjnego rozróżnienia, czy postępowania sądowe (i zapadające w nich orzeczenia) odnoszą się do rozstrzygnięcia o meritum sprawy sądowej (...) Dopuszczalność ustawowego ustanowienia wyjątków od zasady zaskarżania orzeczeń pierwszoinstancyjnych przewidziana została w art. 78 ust. 2 Konstytucji RP, nie dotyczy ona jednak postępowań sądowych, objętych dyspozycją art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (jako *lex specialis*) w porównaniu z art. 78 Konstytucji*” (wyrok TK z 27.3.2007 r., SK 3/05, OTK-A 2007, Nr 3, poz. 32, wyrok TK z 9.2.2010 r., SK 10/09, OTK-A 2010, Nr 2, poz. 10).

Zgodnie z art. 78 Konstytucji każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Konstytucja w zdaniu drugim tego przepisu dopuszcza jednak wyjątki od tej zasady. Powinny być one ustalone w ustawie. Konstytucja nie precyzuje charakteru tych wyjątków, nie wskazuje bowiem ani zakresu podmiotowego, ani przedmiotowego, w jakim odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne. Nie oznacza to jednak, iż ustawodawca ma pełną, niczym nieskrępowaną swobodę w ustalaniu katalogu takich wyjątków. W pierwszym rzędzie należy liczyć się z tym, iż nie mogą one prowadzić do naruszenia innych norm konstytucyjnych. Ponadto, nie mogą powodować przekreślenia samej zasady ogólnej, która na gruncie zwykłego ustawodawstwa stałaby się de facto wyjątkiem od wprowadzanej w różnych regulacjach procesowych reguły postępowania jednoinstancyjnego. Należy zatem uznać, że odstępstwo od reguły wyznaczonej treścią normatywną art. 78 Konstytucji w każdym razie powinno być podyktowane szczególnymi okolicznościami, które usprawiedliwiłyby pozbawienie strony postępowania środka odwoławczego i nie może pozostawać w sprzeczności z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Europejski Trybunał Praw Człowieka kilkakrotnie w orzecznictwie podkreślał, że celem reguły instancyjności jest zapobieganie pomyłkom i arbitralności w pierwszej instancji. Brak możliwości zaskarżenia do sądu wyższej instancji „*ogranicza zainteresowanym prawo do sądu, co jest sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego*” (orzeczenie TK z 27 czerwca 1995 r., K. 4/94, OTK w 1995 r., cz. I, poz. 16; wyrok TK z 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143).

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego „*konstytucyjne prawo zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji stanowi bardzo istotny czynnik urzeczywistniania tzw. sprawiedliwości proceduralnej*” (wyrok z 16 listopada 1999 r., SK 11/99). Wskazywano, że realizacji tej reguły służy model, w ramach którego zaskarżenie polega na uruchomieniu działania organu wyższej instancji. Jest to mechanizm, który gwarantuje obiektywną i realną kontrolę orzeczeń i decyzji wydanych przez organ niższego stopnia.

Nadto, „postępowaniami sądowymi” w rozumieniu art. 176 ust. 1 Konstytucji są postępowania prowadzone przez sąd w znaczeniu przyjętym w przepisach rozdz. VIII Konstytucji. Wymaganiu instancyjności powinny zatem odpowiadać postępowania, których

prorowadzenie należy do kompetencji sądów jako organów władzy sędowniczej powołanych do sprawowania wymiaru sprawiedliwości zgodnie z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP.

Reasumując art. 176 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji ustanawia zasadę sprawiedliwości proceduralnej będącą odzwierciedleniem konstytucyjnie zagwarantowanego prawa do sądu.

W ocenie skarżącego powyższa zasada została naruszona w przepisach kpk, w tym w art. 306 § 1a, art. 426 § 1, art. 465 § 1 i 2, art. 459 § 1 i 3 kpk, poprzez ukształtowanie trybu postępowania, w którym przez brak mechanizmu zaskarżenia postanowienia Sądu Rejonowego w W w przedmiocie nie uwzględnienia zażalenia i utrzymania w mocy postanowienia zatwierdzonego przez Prokuratora Rejonowego w W z grudnia 2019 r. o umorzeniu śledztwa z art. 278 § 1 kk, z art. 231 § 1 kk I z art. 271 § 1 kk, Pan A B został pozbawiony możliwości obrony swoich interesów w drodze postępowania dwuinstancyjnego.

Albowiem postępowanie przed Sądem Rejonowym w W należy uznać jako postępowanie pierwszinstancyjne, a zaskarżone przepisy kpk pozwalają jedynie na jednoinstancyjne postępowanie sądowe w zakresie kontroli postanowień prokuratorskich nie zapewniając zwyczajnego środka odwoławczego oraz dwuinstancyjnego trybu postępowania, przez co naruszają prawo obywatela do dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

Zaskarżone przepisy kpk zamykają skarżącemu drogę do zaskarżenia orzeczenia Sądu I Instancji co potwierdza niezgodność tych przepisów z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 78 Konstytucji.

B. Charakterystyka art. 45 Konstytucji.

Art. 45 ust. 1 Konstytucji statuuje zasadę sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy, bez nieuzasadnionej zwłoki, przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Prawo to zostało zagwarantowane wszystkim potencjalnym stronom postępowania sądowego.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, inspirowanym zarówno poglądami doktryny, międzynarodowymi standardami praw człowieka zawartymi w art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności konsekwentnie przyjmuje się, że na konstytucyjne prawo do sądu składają się w szczególności elementy:

- 1) prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (właściwym, niezależnym, bezstronnym i niezawisłym),
- 2) prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności,
- 3) prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd,

(te trzy elementy zostały sformułowane – w ślad za doktryną – w wyroku TK z 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 50 oraz wyroku z dnia 16 marca 1999 r., SK 19/98, OTK ZU Nr 3/1999, poz. 36).

W kontekście niniejszej skargi zasadnicze znaczenie mają dwa, spośród wymienionych powyżej, elementy prawa do sądu, tj.: prawo dostępu do sądu oraz prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności.

Prawo do sądu oraz prawo do zaskarżania orzeczeń wydanych w I instancji, w zakresie, w jakim odnosi się ono do postępowania sądowego, są ze sobą ściśle związane. Możliwość poddania orzeczenia kontroli zwiększa prawdopodobieństwo, że przebieg postępowania będzie realizował wymagania wynikające z prawa do sądu, a wynik postępowania sądowego będzie prawidłowy, co pozwoli urzeczywistnić w pełnym zakresie materialne gwarancje wynikające z Konstytucji.

Regulując tryb zaskarżania oraz przebieg postępowania sądowego inicjowanego wniesieniem środka zaskarżenia (art. 78 oraz art. 176 Konstytucji), ustawodawca musi zatem przestrzegać gwarancji składających się na prawo do sądu, z uwzględnieniem specyfiki postępowania odwoławczego. Dotyczy to w szczególności zakazu nadmiernego utrudniania dostępu do sądu II instancji, konieczności respektowania równego prawa do wysłuchania na etapie oceny dopuszczalności środka zaskarżenia i jego rozpoznania, jak również efektywności ochrony prawnej w stadium odwoławczym. **Uogólniając, ustawodawca ma obowiązek unormować środek zaskarżenia w taki sposób, aby zainteresowany mógł rzeczywiście uruchomić skuteczną (efektywną) kontrolę zaskarżonego rozstrzygnięcia.**

Uregulowanie trybu zaskarżenia w sposób uchylający tym wymaganiom narusza art. 45 ust. 1, przy czym nie ma w tej mierze znaczenia, czy konkretny środek zaskarżenia przysługuje od orzeczenia nieprawomocnego, czy prawomocnego formalnie (wyrok TK z 17.5.2004 r., SK 32/03, OTK-A 2004, Nr 5, poz. 44; w literaturze P. Grzegorzcyk, Stabilność orzeczeń sądowych, s. 154–155).

Ustalając natomiast treść normatywną konstytucyjnego nakazu odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, należy wskazać, że z ugruntowanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, iż wymóg „rzetelnego procesu” zakłada realizację licznych zasad procesowych. Wśród nich wskazuje się przede wszystkim na sprawiedliwość i jawność postępowania (por. np. wyroki z: 13 maja 2002 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 31; 12 maja 2003 r., sygn. SK 38/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 38; 23 października 2006 r., sygn. SK 42/04, OTK ZU nr 9/A/2006, poz. 125).

W wyroku z 28 lipca 2004 r. (P 2/04, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 72), Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że sprawiedliwa procedura sądowa powinna zapewniać stronom uprawnienia procesowe stosowne do przedmiotu prowadzonego postępowania. Zgodnie z wymogami rzetelnego procesu uczestnicy postępowania muszą mieć realną możliwość przedstawienia swych racji, a sąd ma obowiązek je rozważyć (wyroki TK: z 16 marca 1999 r., sygn. SK 19/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 36 oraz z 13 maja 2002 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 31).

W świetle dotychczasowych wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego można przyjąć, że **sprawiedliwość proceduralna stanowi w istocie odzwierciedlenie nakazu takiego ukształtowania rozwiązań procesowych, aby zapewniały one, że sprawa zostanie należycie i sprawiedliwie rozpoznana, z poszanowaniem uprawnień stron i uczestników postępowania, które powinny być traktowane w sposób podmiotowy** (zob. wyr. TK z: 31.3.2005 r., SK 26/02, OTK-A 2005, Nr 3, poz. 29; 16.1.2006 r., SK 30/05, OTK-A 2006,

Nr 1, poz. 2; 26.2.2008 r., SK 89/06, OTK-A 2008, Nr 1, poz. 7; 12.7.2011 r., SK 49/08, OTK-A 2011, Nr 6, poz. 55; zob. też M. Pilich, Wpływ orzeczeń, s. 359).

W związku z powyższym za niespełniający wymagań wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji uznać należy nie tylko taki stan, w którym istniejące postępowanie sądowe nie jest odpowiednio ukształtowane, lecz również przypadek, w którym w ogóle nie istnieje prawnie uregulowane postępowanie, w którym mogą być załatwiane sprawy danego rodzaju, co ma miejsce w przypadku braku mechanizmu zaskarżenia orzeczeń Sądu I Instancji utrzymujących w mocy postanowienia organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

C. Charakterystyka art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 77 ust. 2 Konstytucji ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Należy przez to rozumieć, że na mocy ustawy lub jakiegokolwiek aktu prawnego o charakterze podstawowym (zob. wyrok TK z 16.3.1999 r., SK 19/98, OTK 1999, Nr 3, poz. 36; L. Garlicki, Artykuł 77, w: Garlicki, Konstytucja, t. 3, uw. 26; M. Zubik, Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, s. 13) nie może dojść do wyłączenia prawa do sądu w jakiegokolwiek sprawie w stosunku do jakiegokolwiek podmiotu, któremu prawo to gwarantuje art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zaskarżone przepisy kpk zamykają skarżącemu drogę do zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji co potwierdza niezgodność tych przepisów z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

D. Charakterystyka art. 2 Konstytucji.

W ocenie skarżącego art. 306 § 1a, art. 426 § 1, art. 465 § 1 i 2, art. 459 § 1 i 3 kpk są również sprzeczne z art. 2 Konstytucji przez to, iż nie wprowadzają harmonijnego, spójnego i nie budzącego wątpliwości trybu postępowania sądowego z precyzyjnie określonymi zasadami odwoławczymi i zakresem zastosowania przepisów kpk. Na zawartą w treści art. 2 Konstytucji zasadę państwa prawnego składa się szereg elementów, w tym zasada przyzwoitej legislacji, zaś w jej ramach - jak zgodnie podkreśla się w piśmiennictwie i wcześniejszym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego – „wymaganie określoności przepisów, które muszą być sformułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny” zwłaszcza, gdy chodzi o ochronę praw i wolności oraz o sytuacje, gdy istnieje możliwość stosowania sankcji wobec obywatela” (L. Garlicki, Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sejmowy nr 6/1999, s. 124, przytoczony m.in. w wyroku z 11 stycznia 2000 r., K. 7/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 2).

Reasumując, w ocenie skarżącego argumentacja przedstawiona powyżej potwierdza w sposób jednoznaczny niekonstytucyjność art. 306 § 1a, art. 426 § 1 oraz art. 465 § 1 i 2 w związku z art. 459 § 1 i 3 kpk, z uwagi na ich sprzeczność z art. 176 ust. 1 w związku z art. 78, art. 45, art. 77 ust. 2 oraz z art. 2 Konstytucji.

Ad. 2.

Zgodnie z art. 297 § 1 kpk celem postępowania przygotowawczego jest:

1. ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo,
2. wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy,
3. zebranie danych stosownie do art. 213 i 214,
4. wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody,
5. zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu.

Użyty zwrot: „wyjaśnienie okoliczności sprawy” oznacza taki stopień znajomości faktów i zdarzeń towarzyszących czynowi będącemu przedmiotem postępowania, który pozwala organowi procesowemu na ocenę, iż nie budzą one wątpliwości (art. 335 kpk, 387 kpk).

Ustawa nakłada na organ procesowy obowiązek zebrania, zabezpieczenia i utrwalenia dowodów, których celem jest przedłożenie zgromadzonych w fazie przygotowawczej dowodów na potrzeby postępowania jurysdykcyjnego, które służy do rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu. Zebranie dowodów jest konieczną przesłanką ich zabezpieczenia, a następnie procesowego utrwalenia (przeprowadzenia) i wiąże się z poszukiwaniem i ujawnieniem dowodów.

Z kolei zgodnie z art. 4 kpk organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego.

Zasada bezstronności zakłada konieczność wszechstronnego przeanalizowania danej sprawy, a w szczególności stanowisk stron postępowania (*Z. Tobor, T. Pietrzykowski, Roszczenie*, s. 62 i powołana tam literatura; por. też *M. Cieślak, Zagadnienia dowodowe*, s. 126-127; *S. Kalinowski, Polski proces karny*, s. 73; *S. Waltoś, Glosa do uchw. SN z 6.7.1967 r.*, s. 318-320; por. też m.in. wyr. SN z 30.9.2003 r., III KK 176/02, *Legalis*; wyr. SN z 5.10.2000 r., II KKN 246/00, *Legalis*; wyr. SN z 7.6.1974 r., V KRN 43/74, OSNKW 1974, Nr 11, poz. 212). W zarysowanym powyżej kontekście za zasadne można uznać wskazanie w doktrynie procesu karnego jako warunku bezstronności konieczności przestrzegania zasady *audiatur et altera pars* (*S. Waltoś, Proces karny*, 2008, s. 232).

Bezstronność zakłada, jak słusznie jest to formułowane w odniesieniu do sędziów, że powinni oni być "otwarcy na problemy współczesnego świata, swobodni myślowo i moralnie, pewni swoich racji i gotowi do ich obrony, w pełni wykwalifikowani zawodowo i kulturowo (...)" (*J. Łętowski, Miejsce sędziego*, s. 12). Za dyskwalifikującą cechę należałoby natomiast uznać "zamknięty umysł", cechujący się brakiem wnikliwej analizy materiału dowodowego oraz uprzednim kierunkowym nastawieniem do sprawy (*Commentary on The Bangalore Principles of Judicial Conduct*, s. 60-61, https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/tools_and_publications/commentary-on-the-bangalore-principles.html).

Rozstrzygnięcie procesowe jest zazwyczaj narażonym na krytykę wyborem aksjologicznym. **Dlatego też z perspektywy obowiązku bezstronności kluczowe znaczenie**

ma uzasadnianie rozstrzygnięć procesowych. Znaczenie uzasadnienia jest szczególnie doniosłe ze względu na brak możliwości bezpośredniej kontroli procesu myślowego decydenta (tak słusznie w odniesieniu do sędziego uchw. SN z 26.4.2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007, Nr 5, poz. 39).

Rola uzasadnienia orzeczeń sądowych akcentowana jest przez Trybunał Konstytucyjny, który uznaje obowiązek ujawniania w czytelny sposób motywów rozstrzygnięcia w stopniu umożliwiającym weryfikację toku myślenia sądu za podstawowy wymóg sprawiedliwości proceduralnej pozwalający uniknąć dowolności czy wręcz arbitralności w działaniu sądu (wyr. TK z 16.1.2006 r., SK 30/05, OTK-A 2006, Nr 1, poz. 2).

Europejski Trybunał Praw Człowieka przyjmuje natomiast, że naruszeniem prawa do rzetelnego procesu jest brak odniesienia się przez sąd w motywach rozstrzygnięcia do kwestii podnoszonych przez stronę skutkujący wątpliwościami odnośnie do tego, czy zostały one w ogóle rozpoznane (wyr. ETPC: z 19.2.1998 r. w sprawie 20124/92 *Higgins i in. przeciwko Francji*, § 42-43; z 9.12.1994 r. w sprawie 18390/91 *Ruiz Torija przeciwko Hiszpanii*, § 29-30).

Zgodnie z art. 7 kpk organy postępowania, a więc także i sąd, kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną art. 7 kpk, wtedy gdy jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy (art. 410 kpk) i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy (art. 2 § 2 kpk), stanowi wynik rozważenia wszystkich tych okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 kpk), jest wyczerpująco i logicznie – z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego – uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (art. 424 § 1 pkt 1 i 2 kpk).

Zgodnie z art. 433 § 1 kpk sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1-3 kpk, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455 kpk. Z kolei zgodnie z § 2 powyższego przepisu Sąd odwoławczy jest obowiązany rozważyć wszystkie wnioski i zarzuty wskazane w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

A. Charakterystyka art. 33 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 Konstytucji wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjęto, że: „*równość w stosowaniu prawa oznacza nakaz równego traktowania przez władze publiczne w indywidualnych przypadkach adresatów norm prawnych, uznanych przez prawodawcę za podmioty podobne, czyli zaliczone do danej klasy (kategorii) istotnej. Oznacza to pomijanie w procesie stosowania prawa cech i sytuacji, które w świetle prawa są nieistotne, jak również*

prowadzenie postępowania w sposób rzetelny i bezstronny" (wyrok TK z 15.7.2010 r., K 63/07, OTK-A 2010, Nr 6, poz. 60).

Równe traktowanie wobec prawa odnosi się również do wszystkich Sądów stosujących prawo, które zobowiązane są do równego traktowania wszystkich stron i uczestników postępowania, również poprzez rzetelne i równe stosowanie wszystkich obowiązujących przepisów prawa wobec wszystkich podmiotów, w tym również art. 4 kpk, art. 7 kpk, art. 297 § 1 kpk, oraz art. 433 § 1 i 2 kpk.

Zdaniem skarżącego Sąd Rejonowy w W stosując powyższe przepisy naruszył art. 33 ust. 1 Konstytucji albowiem Sąd ten w szczególności nie rozważył wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w zażaleniu skarżącego z dnia 13 stycznia 2020 r., jak również nie wskazał dlaczego zgłoszone przez skarżącego nowe wniosku dowodowe nie zasługują na uwzględnienie, opierając rozstrzygnięcie w sprawie w zasadzie na wyjaśnieniach Służb Więziennych i funkcjonariuszy wskazywanych przez skarżącego jako sprawców czynów zabronionych.

B. Wskazanie sposobu naruszenia art. 45 i art. 2 Konstytucji.

Charakterystyka art. 45 oraz art. 2 Konstytucji została przedstawiona w części ad. 1 w punktach B i D.

Biorąc powyższe pod uwagę zdaniem skarżącego postanowienie Sądu Rejonowego w W z czerwca 2020 r. o sygn. akt , zostało wydane po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego, które naruszało zasadę obiektywizmu, niedostatecznie wyjaśniło okoliczności sprawy, zostało oparte na niepełnym materiale dowodowym, co prowadzi do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji w aspekcie rzetelnego procesu i prawa do sądu, które realizuje się również przez właściwe uregulowanie zasad przeprowadzania postępowania przygotowawczego.

Ważnym w niniejszym postępowaniu jest również przepis artykułu 2 Konstytucji gwarantujący nakaz urzeczywistnienia zasad sprawiedliwości społecznej, podczas gdy doszło do pozbawienia skarżącego możliwości merytorycznego skontrolowania niekorzystnego dla niego ostatecznego orzeczenia, w którym Sąd I Instancji, wbrew dyspozycji art. 433 § 2 kpk nie rozważył wszystkich wniosków dowodowych i zarzutów wskazanych przez skarżącego w zażaleniu.

Reasumując zaskarżane przepisy nie znajdują uzasadnienia na gruncie konstytucyjnego systemu wartości. Ograniczenie wolności byłoby dopuszczalne tylko wtedy, gdyby zachodziła konieczność ochrony innej wartości konstytucyjnej, która w danej sytuacji miałaby pierwszeństwo przed wartościami znajdującymi się u podstaw art. 2, art. 33 ust. 1 lub art. 45 ust. 1 Konstytucji. W przypadku zaskarżonych przepisów nie można wskazać takiej wartości.

Tym samym zdaniem skarżącego przepisy art. 297 § 1 kpk oraz art. 433 § 1 i 2 kpk w związku z art. 4 i 7 kpk są niezgodne z art. 33 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji.

Z przedstawionych względów wniesienie skargi konstytucyjnej jest w pełni uzasadnione.

III. Udokumentowanie daty doręczenia rozstrzygnięcia.

Postanowienie Sądu Rejonowego w W z czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt zostało doręczone Skarżącemu w dniu 20 lipca 2020 r. Skarżący o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i złożenia skargi konstytucyjnej zwrócił się pismem z lipca 2020 r., które wpłynęło do Sądu Rejonowego w Ż w dniu lipca 2020 r.

Postanowieniem z grudnia 2020 r. o sygn. akt Sąd Rejonowy w Ż ustanowił dla A B pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia skargi konstytucyjnej, którego wyznaczy Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. Pismem z grudnia 2020 r. Sąd wysłał do Okręgowej Izby Radców Prawnych w K powyższe postanowienie wraz z kserokopią wniosku skarżącego.

W następstwie powyższego jako pełnomocnika z urzędu wyznaczono radcę prawnego M K której informacje o ustanowieniu pełnomocnikiem z urzędu doręczono w dniu 4 stycznia 2021 r.

Postanowieniem z stycznia 2021 r. o sygn. akt Sąd Rejonowy w Ż w pkt 1 zwolnił pełnomocnika z urzędu radcę prawnego M K od obowiązku zastępowania w sprawie, a w pkt 2 zwrócił się do Okręgowej Izby Radców Prawnych w K o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu dla A B. Postanowienie to zostało doręczone radcy prawnemu M K w dniu stycznia 2021 r.

Od dnia 20 lipca 2020 r. (data otrzymania rozstrzygnięcia przez skarżącego) do dnia 27 lipca 2020 r. (data wpłynięcia do Sądu Rejonowego w Ż wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu) **upłynęło 7 dni.**

Od dnia 4 stycznia 2021 r. (daty doręczenia radcy prawnemu M K informacji o wyznaczeniu w charakterze pełnomocnika z urzędu dla skarżącego) do stycznia 2021 r. (daty doręczenia radcy prawnemu M K postanowienia o zwolnieniu pełnomocnika z urzędu) **upłynęło 15 dni.**

O dnia 4 lutego 2021 r. (dnia następującego po dniu doręczenia pełnomocnikowi rozstrzygnięcia o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego) do dnia złożenia skargi konstytucyjnej (tj. 9 kwietnia 2021 r.) **upłynęło 65 dni.**

Biorąc powyższe pod uwagę niniejsza skarga została złożona w terminie.

Dowody:

1. wniosek skarżącego z lipca 2020 r. oraz potwierdzenie odbioru postanowienia z dnia czerwca 2020 r.,
2. pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych z grudnia 2020 r. wraz z kopertą wysłaną do radcy prawnego M K oraz z wydrukiem śledzenia przesyłki ze strony Poczty Polskiej,
3. postanowienie Sądu Rejonowego w Ż z stycznia 2021 r. wraz z potwierdzeniem jego odbioru przez radcę prawnego M K

4. pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych z [] stycznia 2021 r. wraz z załącznikiem tj. wniosek skarżący z dnia [] lipca 2020 r., kopertą oraz wydrukiem śledzenia przesyłki ze strony Poczty Polskiej,

wszystkie powyższe dowody na okoliczność potwierdzenia zachowania terminu do złożenia niniejszej skargi konstytucyjnej.

IV. Informacja o wniesieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Wedle wiedzy pełnomocnika z urzędu od ostatecznego postanowienia Sądu Rejonowego w W [] z [] czerwca 2020 r. o sygn. akt [] nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Z uszanowaniem,

Anna Antkowiak

Radca Prawny
KID 574

Załączniki:

1. postanowienie Sądu Rejonowego w Ż [] z [] stycznia 2021 r. o sygn. akt [],
2. pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych z [] stycznia 2021 r. wraz z załącznikiem tj. wniosek skarżący z [] lipca 2020 r.,
3. postanowienie o umorzeniu śledztwa z [] grudnia 2019 r., w sprawie [],
4. zażalenie skarżącego z [] stycznia 2020 r.
5. postanowienie Sądu Rejonowego w W [] z [] czerwca 2020 r. o sygn. akt [],
6. wniosek skarżący z [] lipca 2020 r. oraz potwierdzenie odbioru postanowienia z dnia [] czerwca 2020 r.,
7. pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia [] stycznia 2021 r. wraz z załącznikiem tj. wniosek skarżący z [] lipca 2020 r., kopertą oraz wydrukiem śledzenia przesyłki ze strony Poczty Polskiej,
8. pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych z [] grudnia 2020 r. wraz z kopertą wysłaną do radcy prawnego M [] K [] oraz z wydrukiem śledzenia przesyłki ze strony Poczty Polskiej,
9. potwierdzenie odbioru postanowienia Sądu Rejonowego w Ż [] z dnia [] stycznia 2021 r. przez radcę prawnego M [] K [],
10. spis kosztów,
11. 4 odpisy skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.